

[Luis Ángel Fernández Hermana: "Ningú pot saber cap on ens portarà internet en els pròxims anys" \(i II\)](#)

Actualitzat a les 13:16 h 04/01/2012

Eren els temps de la internet 1.0, molt abans que apareguessin els blogs, Facebook o les eines 2.0 que ens serveixen per comunicar-nos actualment. Llavors va existir una revista digital, pionera a Espanya, anomenada en.red.ando. Durant els vuit anys d'existència (1996-2004), la publicació va ser coneguda mundialment, molt abans que Twitter la pogués catapultar a la fama. L'editorial UOC acaba de recollir, en tres volums: "Historia viva de Internet", una recopilació de tots els editorials que el seu director, el periodista científic Luis Ángel Fernández Hermana, va escriure per a en.red.ando.

324.cat

Per Karma Peiró

"La historia viva de Internet" és el títol que ha donat als tres volums que acaba de publicar. Però els llibres parlen del passat. Té sentit aquest títol?

Es parla del present d'internet en el moment en què es van escriure els editorials. El que vam fer des de la [revista en.red.ando](#), aixecava un registre del que passava en aquell moment i també decidíem quines coses podien fer per influir en la història de la xarxa. Vam ser historiadors de l'època digital.

En aquell moment eren conscients de ser "historiadors digitals"?

No, no teníem ni la més mínima idea de què era el que estàvem fent. Jo vaig crear en.red.ando perquè com a periodista d'un diari no tenia espai, ni possibilitat de publicar el que estava observant i fent a internet. Quan proposava escriure sobre el que passava a la xarxa l'any 1995 sempre rebia negatives.

Com va començar amb en.red.ando?

Abans de ser revista, en.red.ando era un editorial setmanal, a la mateixa manera d'un diari de paper. El meu era com un "dazibao digital", que són les fulles de diari escrites amb grans caràcters i que trobes als carrers xinesos. Vaig començar a "editorialitzar" el que jo anomenava

["Reflexió i anàlisi d'internet"](#). Era gener del 1996. Tot el que va passar després, va ser per acumulació.

A què es refereix?

Que no tenia una constatació clara que el que escrivia podria marcar un fil històric i seria interessant per a algú. Amb els anys, a partir de la creació de la revista en.red.ando (1997) i amb l'entrada de desenes de col·laboradors experts, em vaig adonar del que havíem fet. La publicació va derivar en una empresa digital pionera, del mateix nom, que va mantenir una vintena de periodistes, informàtics i dissenyadors gràfics.

Sobre "dazibaos"

El seus "dazibaos digitals" van ser l'embrió del "periodisme digital" a Espanya?

No exactament. Jo posaria la pedra fundacional del periodisme digital en la revista electrònica en.red.ando.

Per què?

El 1997, els mateixos que estaven fent projectes a internet ho explicaven, amb les seves pròpies paraules, sense intermediaris. No hi havia cap periodista, ni cap mitjà de comunicació que processés els esdeveniments. Aquest és el model del periodisme digital que encara no practiquen el 99% dels mitjans actuals. Però el 1997, ja existia.

Però sí que hi ha mitjans que publiquen en una web els articles d'especialistes...

Aquells no eren especialistes, era gent que explicava els seus projectes a internet. La redacció d'en.red.ando verificava la informació i la complementava amb altres articles, documents i enllaços. En aquella època no hi havia espai per al màrqueting i la revista era una plataforma que donava a conèixer la vida de la xarxa. Això és el que els mitjans d'ara, en general, encara no ofereixen al ciutadà. Si el periodisme no explica què passa i com passa, perquè jo pugui interpretar el món actual i saber com actuar... doncs ens trobem amb aquesta mena de periodisme d'entreteniment que tenim des de fa anys.

El que passa a internet s'explica a les seccions de tecnologia de bona part dels mitjans...

Jo no estic parlant d'internet, sinó de periodisme. En cap moment d'en.red.ando vam haver de retractar-nos d'una informació publicada perquè qui escrivia, ho feia sobre el que estava fent. Aquesta mena de periodisme és fundacional en la història de la xarxa. Quan el 1998, a l'Online Journalism Review de Berkeley [em van triar com un dels 50 periodistes més influents](#) del moment va ser per dirigir la revista en.red.ando. Es necessiten milers o milions d'en.red.ando. L'únic periodisme que sobreviurà és el d'assaig, el que reflexioni la realitat i tracti de donar eines per actuar sobre ella. I no estic fent cap profecia.

Què hi ha en aquest sentit ara?

Gairebé res. Tenim els blogs on cadascú diu el que li dóna la gana i em sembla bé, però no va més enllà. Tenim els grups de Facebook i Twitter però és molt efímer. No es pot informar ni fer cap crònica més enllà de dir que la gent s'ajunta o se separa...

Llegir el passat

"La historia viva de Internet" repassa l'[evolució d'internet durant vuit anys \(1996- 2004\)](#). I la UOC, la publica vuit anys més tard. No llegirem temes molt obsolets?

Vaig passar per l'angoixa, aquest estiu, de rellegir tot el que havia escrit fa tant de temps.

Angoixa?

Sí, perquè vaig veure que tot continua sent d'actualitat i que avui es parlen d'elles com si s'haguessin descobert aquest matí abans d'esmorzar. Altres coses lògicament que han passat, i d'altres que s'han superat però el discurs central dels editorials és de rabiosa actualitat.

Si es van publicar en format digital en el seu temps, per què ara en paper?

En aquell moment la gran majoria de la gent no estava a internet. Avui, en canvi, no hi ha ningú que estigui fora de la cultura digital. Publicar els llibres vol dir arribar a gent perquè sàpiguen els orígens, a quina mena de sistema estan connectats, què significa aquesta estructura tecnològica que permet una comunicació infinita, a unes dimensions i abast global. Molta de la banalitat actual que hi ha a la xarxa és perquè la gent desconeix tot això.

La xarxa ho guarda tot. Deu tenir bona part d'aquest contingut també, oi?

Només un centenar dels editorials es poden veure [des del meu web](#). Els llibres sortiran també com a e-books en algun moment.

Quina influència va tenir en.red.ando a escala global a la xarxa?

Molta. Nosaltres vam conceptualitzar i desenvolupar les xarxes socials el 1999, amb la nostra plataforma [en.medi@](#). Em diverteix molt que es reconegui el [terme 2.0 a Tim O'Really](#), que el va presentar el 2004.

Per què?

Per què O'Really va associar el terme a les aplicacions que faciliten compartir informació, que tenen un disseny centrat en l'usuari i permeten col·laborar entre tots ells. I el 1999, més d'un miler d'usuaris de tot el món participaven en en.medi@, que complia exactament els mateixos requisits: permetia als usuaris escriure ressenyes de llibres, de pel·lícules, articles, comentaris, etc. Aquesta va ser la fita i l'aportació més important d'en.red.ando a internet.

Quins esdeveniments mundials històrics va viure la revista digital i estan reflectits en "La historia viva de Internet"?

La compra de Time Warner per AOL, els intents de Microsoft per quedar-se amb internet i els fracassos successius, la lluita ancestral contra Telefònica, la caiguda de les Torres Bessones, l'esclat de la bombolla de les puntocom, etc. Vam explicar també termes com "globalització", "societat de la informació", "teletreball", "escletxa digital", "govern electrònic"...

S'ha après alguna cosa de tot això?

Sí, això ja forma part de la vida quotidiana. I el punt de referència és l'origen d'internet i el seu desenvolupament. Tothom té a la boca la paraula "compartir", però des que vam baixar de l'arbre, com a éssers humans, hem compartit. Però ara el més decisiu és que avui dia podem

compartir i deixar un registre, i altres poden veure el que has compartit. Mai abans havíem tingut aquesta possibilitat.

Podem deixar-ho tot registrat, però la memòria d'internet no s'està cuidant tant.

[Archive.org](http://archive.org), l'arxiu històric de la xarxa, guarda molt poc. Què hem de fer?

Et puc donar una resposta zen?

Doni-me-la

L'univers és molt savi i crea forats negres per evitar saturacions. Internet fa el mateix. Els científics que investiguen la creació de continguts a la xarxa diuen que, des de l'aparició d'aquesta, més de quatre cinques parts del seu contingut ha desaparegut. I no ha estat perquè no tinguem memòria, o perquè fem projectes catastròfics (que també). Hi ha processos d'evolució tecnològica que et fan perdre una quantitat enorme d'informació. Imagina tot el que es va perdre quan va aparèixer la World Wide Web a mitjans dels anys 90. La web va ser un procés d'extinció massiva dins d'internet, de gent que no va tenir temps de traslladar tot el que havia treballat al nou format hipertextual de Tim Berners-Lee.

Però també és cert que hi ha forats negres que es podrien haver evitat...

Això és el que anava a afegir. Hi ha projectes que estan mal gestionats i, tot i tenir els recursos financers per preservar la memòria de la xarxa, no tenen en compte aquest aspecte. Tot el coneixement de l'experiència es perd en els llimbs d'internet. Per això crec que és molt important llegir "La historia viva de Internet" perquè si preguntessis avui a algú tres adreces de referència des del 1996 fins al 2000... no tindrien resposta més enllà de Google o Altavista, els cercadors que et porten a tot arreu.

Sorpren que no es tingui més cura de conservar la memòria històrica ciutadana

Això encara no s'ha treballat seriosament. El 1996, qui parlava de la memòria? Era una discussió entre espies. Des de llavors, és extraordinària la discussió que hem tingut sobre la memòria, sobre si és privacitat o no, etc. I d'altra banda, hi ha noves estratègies per treballar-hi.

Però els governs i grans companyies recuperen dades personals de tot arreu per fer-les servir segons els seus interessos...

Els governs i les empreses només s'estan fixant en Facebook i Twitter. Però el que passa per aquestes xarxes no té gaire importància. Són memòries d'enllaç feble. Les memòries d'enllaç fort són les basades en informació i coneixement significatius per entendre el món, són les que canvien els esdeveniments. Això sí que és pèrdua neta si no aconseguim salvar-ho. És com dir que hem perdut tot el que sabíem sobre la fissió nuclear.

La crisi econòmica, com creu que repercutirà en el sector tecnològic? Internet anirà a menys?

No. Això és impossible perquè internet és comunicació i sempre va a més, en totes les coses. La densitat a la qual està arribant és brutal, ara passarem [a la internet de les coses](#). I després passarem a la internet etèria i després a la de l'atmosfera, etc. La xarxa, sense cap dubte, va a més.

Si cada cop tenim menys pressupost per a la investigació i innovació tecnològica...

Sí, però aquests processos d'investigació a internet apunten a més eficiència, estalvi energètic, organitzacions més eficients, més transversals, que donen pas a una participació més intensa en la presa de decisions, etc. Tot el treball en xarxes, sobretot en aquelles que signifiquin informació i coneixement, anirà en augment.

Cap on ens portarà internet?

Jo no sóc cap guru per predir el futur. Internet ens ha demostrat mil vegades que la gent no funciona com ens agradaria a cadascú de nosaltres. Cap on va? Cap a una disfunció social cada cop més gran.

És a dir...?

Que descobrirem que som col·lectius i individus que tenim una sèrie de propietats que quan actuem junts o separats generem coses i projectes que no estan escrites enlloc, ni en l'ordenament de res, ni en les previsions del millor guru. Qui digui: "Internet va cap allà" és un imbècil. Ningú pot saber cap a on ens portarà la xarxa, perquè ningú sap cap a on va l'ésser humà. A més, internet està demostrant que això és així, perquè la gent està fent coses cada cop més extraordinàries no sospitades fins ara, estranyes per a un mateix, per a la família i per a l'entorn.

Com per exemple?

Que un fill li digui al seu pare que a Facebook, una tal Loli ha comentat que va ser nòvia d'ell quan tenia 15 anys. L'home descobreix una dimensió extraordinària i acaba posant l'empresa, la seva família i els seus amics a l'exposició pública sense saber quins són els beneficis o riscos d'aquesta mena d'accions. Exemples com aquest estan passant a escala mundial. Quin serà el resultat d'això? Ningú ho sap.